

Biroul permanent al Senatului

Bp. 353 / 27.09.2021

Biroul permanent al Senatului

L. 408 / 4.10.2021

AVIZ

**referitor la propunerea legislativă privind unele măsuri pentru
prevenirea și combaterea antiromânismului**

Analizând propunerea legislativă privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea antiromânismului (b353/28.07.2021), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.XXXV4350/02.09.2021 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr.D783/03.09.2021,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare instituirea unor infracțiuni, în scopul combaterii ideilor, concepțiilor sau doctrinele îndreptate împotriva românilor și a României.

Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art.73 alin.(3) lit.h), din Constituția României, republicată, iar în aplicarea dispozițiilor art.75 alin.(1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se poate pronunța asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

3. Menționăm că, prin avizele nr.789/03.08.2018 și nr.790/03.08.2018, Consiliul Legislativ a avizat favorabil, cu observații și propuneri, două propuneri legislative cu obiect de reglementare similar, aflate în prezent în procedură legislativă la Camera Deputaților.

4. Semnalăm că în materia reglementată prin proiect prezintă incidență dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.31/2002 privind interzicerea organizațiilor, simbolurilor și faptelor cu caracter fascist, legionar, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni de genocid contra umanității și de crime de război, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.107/2006, cu modificările și completările ulterioare, precum și cele ale Ordonanței Guvernului nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Pe de altă parte, constatăm că propunerea legislativă este structurată similar **Legii nr.157/2018** privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea antisemitismului.

Or, noțiunea de „antiromânism” nu are o cristalizare la nivelul conștiinței publice similară noțiunii de „antisemitism”, realitățile istorice care au condus la configurarea acestei din urmă noțiuni fiind unele specifice. De altfel, potrivit Expunerii de motive la **Legea nr.157/2018**, definiția noțiunii de „antisemitism” a avut în vedere definiția elaborată în cadrul în cadrul reuniunii plenare de la București, din 23-26 mai 2016, a **Alianței Internaționale pentru Memoria Holocaustului**, organizație la care România este membru cu drepturi depline din anul 2004.

Astfel, dacă antisemitismul, ca fenomen, este susținut de existența unor prejudecăți, doctrine sau simboluri de notorietate, recunoscute ca fiind antisemite, antiromânismul, ca fenomen, nu este caracterizat de un mod de manifestare asemănător, care să fie notoriu și considerat, fără echivoc, antiromânesc.

Prin urmare, definirea noțiuni de „antiromânism” într-un mod identic cu definirea noțiunii de „antisemitism”, nu ar putea contura cu suficientă precizie conținutul acesteia, iar definirea noțiunilor de „organizație cu caracter antiromânesc”, „simboluri antiromânești” sau „materiale antiromânești” conțin elemente insuficiente pentru identificarea acestora, lăsând loc arbitrarului în aplicarea normelor propuse, contrar prevederilor **art.1 alin.(3) din Constituție**, referitoare la statul de drept.

În acest sens, la definiția antiromânismului de la **art.2 lit.a)**, sintagmele „**percepția** referitoare la români și România, **exprimată ca ură împotriva acestora**” și „**manifestările verbale sau fizice** motivate de ură **împotriva românilor**, a istoriei, a identității, a

proprietăților acestora și a României, (...) a **liderilor comunităților românești** (...)”, sunt lipsite de claritate și lasă o marjă de apreciere subiectivă care creează premisele aplicării abuzive a soluțiilor legislative preconizate.

De altfel, prin folosirea sintagmei „**comunităților românești**”, potrivit modelului folosit în **Legea nr.157/2018**, care face referire la *comunitățile evreiești*, norma este incompatibilă cu dispozițiile constituționale, așa cum a reținut Curtea Constituțională prin **Decizia nr.682/2012**. Potrivit acestei decizii, „*sintagma "poporul român" pe care legiuitorul constituant o folosește atunci când, în art.2 alin.(1) stabilește că "suveranitatea națională aparține poporului român", implică în mod necesar unitatea și unicitatea poporului, fiind incompatibilă cu identificarea, în cadrul poporului român și pe teritoriul României, a unor structuri bazate pe apartenența la etnia română - "comunități românești"...*”.

Față de cele de mai sus, întrucât definițiile de la **lit.b) - d)** conțin termenul definit la lit.a), lipsa de claritate a acestui text se răsfrânge și asupra acestora.

La **lit.b)** definiția **organizației cu caracter antiromânesc** prin raportare la scopul înființării acesteia, respectiv, „în scopul promovării ideilor, concepțiilor sau **doctrinelor antiromânești**” este neclară, în lipsa menționării exprese a respectivelor idei, concepții sau doctrine.

Observația este valabilă și pentru **lit.c)**, în ceea ce privește definiția **simbolurilor antiromânești**.

Față de maniera echivocă în care sunt formulate definițiile de la **art.2**, nu s-ar putea stabili cu claritatea și precizia necesare în ce ar consta acțiunile incriminate la **art.3-6** din proiect, aceste norme fiind, prin urmare, **lipsite de previzibilitate**.

Cu privire la caracterul previzibil pe care trebuie să îl îndeplinească orice normă juridică, Curtea Constituțională, prin **Decizia nr.363/2015**, a reținut următoarele: „*Curtea observă că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se **previzibilitatea**, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat (...) O lege îndeplinește condițiile calitative impuse atât de Constituție, cât și de Convenție, numai dacă norma este enunțată cu suficientă precizie pentru a permite cetățeanului să își adapteze conduita în funcție de aceasta, astfel încât, apelând la nevoie la consiliere de specialitate în materie, el să fie capabil să prevadă, într-o*

măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă și să își corecteze conduita.”.

5. Sub rezerva observațiilor de mai sus, pe plan redacțional și sub aspectul respectării normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, prevăzute de Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, semnalăm următoarele:

5.1. La **art.2 lit.a) - d)**, potrivit uzanțelor normative, din debutul textelor va fi eliminată prepoziția „prin”, iar forma verbală „se înțelege” va fi înlocuită cu semnul grafic „-”.

În cuprinsul **lit.a)**, pentru fluenta exprimării, sintagma „cât și manifestările” va fi înlocuită cu „precum și manifestările”.

Pentru aceleași considerente, la **lit.c)**, sintagma „orice alte asemenea însemne” trebuie redată sub forma „orice alte însemne”.

5.2. La **art.6 alin.(1)**, pentru unitate terminologică și pentru corelare cu art.2 lit.b), expresia „a unui astfel de grup” trebuie înlocuită cu sintagma „a unei astfel de organizații”.

Pentru același motiv, la **alin.(3)**, expresia „care intră în scopul grupului” trebuie înlocuită cu sintagma „care intră în scopul organizației”, iar la **alin.(4)**, expresia „ai unui grup infracțional organizat” trebuie înlocuită cu sintagma „ai unei organizații cu caracter antiromânesc”.

/ **PREȘEDINTE**
Florin IORDACHE

București
Nr.768/24.09.2021

O.G. nr. 137/2000

M. Of. nr. 431/2 sep. 2000

Ordonanță privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

aprobată cu modificări și completări prin L. nr. 48/2002

M. Of. nr. 69/31 ian. 2002

(v. D.C.C. nr. 818/2008 - M. Of. nr. 537/16 iul. 2008 (art. 1, art. 2 alin. (3) și art. 27 alin. (1)); D.C.C. nr. 819/2008 - M. Of. nr. 537/16 iul. 2008 (art. 1, art. 2 alin. (3) și art. 27 alin. (1)); D.C.C. nr. 820/2008 - M. Of. nr. 537/16 iul. 2008 (art. 1, art. 2 alin. (3) și art. 27 alin. (1)); D.C.C. nr. 821/2008 - M. Of. nr. 537/16 iul. 2008 (art. 1, art. 2 alin. (3) și art. 27 alin. (1)); D.C.C. nr. 997/2008 - M. Of. nr. 774/18 nov. 2008 (art. 20 alin. (3)); D.C.C. nr. 1325/2008 - M. Of. nr. 872/23 dec. 2008 (în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative); Decizia I.C.C.J. nr. 2/2015 - M. Of. nr. 201/26 mar. 2015 (art. 2 raportat la art. 1 alin. (2) lit. e) pct. (i) și alin. (3) și ale art. 27)

¹ modificări prin

L. nr. 48/2002

M. Of. nr. 69/31 ian. 2002

Lege pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

modifică art.1, art.2 alin.(5) lit.a și b, art.3 lit.a și b, art.4, art.5, art.6 partea introductivă și lit.c, art.7, art.8, art.10, art.15 alin.(1), (3), (4) și (6), art.16 alin.(2), art.17, art.18, art.19, art.20 alin.(1); introduce lit.g la art.3; abrogă art.2 alin.(3), art.11, art.12, art.13, art.14

² aprobată cu modificări și completări prin

L. nr. 48/2002

M. Of. nr. 69/31 ian. 2002

Lege pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

³ modificări prin

O.G. nr. 77/2003

M. Of. nr. 619/30 aug. 2003

Ordonanță pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

modifică art.2, art.4, art.9, art.10 lit.c),d), e), f) și g), art.20 alin.(1), (3) și (4); introduce secțiunea a VI-a la cap.II, după art.19, cu art.19_1-19_4, alin.(5) și (6) la art.20, art.25 la cap.IV

aprobată cu modificări și completări prin L. nr. 27/2004

M. Of. nr. 216/11 mar. 2004

⁴ modificări prin

L. nr. 27/2004

M. Of. nr. 216/11 mar. 2004

Lege privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 77/2003 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

modifică art.2 alin.(1) și alin.(5), art.20 alin.(1),(3) și (6), art.22, titlul cap.III; introduce alin.(1_1) și alin.(3_1) la art.2, alin.(4) la art.21; abrogă art.20 alin.(4)

⁵ modificări prin

L. nr. 324/2006

M. Of. nr. 626/20 iul. 2006

Lege pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

modifică art.2 alin.(1), art.19_1, art.19_3, art.20 alin.(1), art.21, art.23; introduce alin.(9) la art.2, alin.(2) la art.19_4, art.19_5 - 19_10, art.23_1; abrogă alin.(3) al art.20

⁶ republicare cu renumerotare

M. Of. nr. 99/8 feb. 2007

Ordonanța nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

(v. Decizia I.C.C.J. nr. 10/2016 - M. Of. nr. 505/5 iul. 2016)

⁷ completat prin

O.U.G. nr. 75/2008

M. Of. nr. 462/20 iun. 2008

Ordonanță de urgență privind stabilirea de măsuri pentru soluționarea unor aspecte financiare în sistemul justiției

introduce alin. (3) la art. 19

aprobată cu modificări prin L. nr. 76/2009

M. Of. nr. 231/8 apr. 2009

(v. D.C.C. nr. 104/2009 - M. Of. nr. 73/6 feb. 2009 (art. I și II); D.C.C. nr. 784/2009 - M. Of. nr. 466/7 iul. 2009 (art. III))

- 8 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 818/2008 M. Of. nr. 537/16 iul. 2008
Decizia nr. 818 din 3 iulie 2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1, art. 2 alin. (3) și art. 27 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare
- art. 1, art. 2 alin. (3) și art. 27 alin. (1), în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.
- 9 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 819/2008 M. Of. nr. 537/16 iul. 2008
Decizia nr. 819 din 3 iulie 2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1, art. 2 alin. (1)-(3), art. 6 și art. 27 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare
- art. 1, art. 2 alin. (3), art. 27 alin. (1) în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.
- 10 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 820/2008 M. Of. nr. 537/16 iul. 2008
Decizia nr. 820 din 3 iulie 2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1, art. 2 alin. (3) și art. 27 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare
- art. 1, art. 2 alin. (3) și art. 27 alin. (1) în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.
- 11 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 821/2008 M. Of. nr. 537/16 iul. 2008
Decizia nr. 821 din 3 iulie 2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1, art. 2 alin. (1), (3) și (11) și art. 27 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare
- art. 1, art. 2 alin. (3), art. 27 alin. (1) în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.
- 12 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 997/2008 M. Of. nr. 774/18 nov. 2008
Decizia nr. 997 din 7 octombrie 2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare
- art. 20 alin. (3) în măsura în care sunt interpretate în sensul că acordă Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării competența ca, în cadrul activității sale jurisdicționale, să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.

13 admisă excepție de neconst. prin	D.C.C. nr. 1325/2008 Decizia nr. 1325 din 4 decembrie 2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare	M. Of. nr. 872/23 dec. 2008	în măsura în care din aceasta se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative
14 modificări prin	L. nr. 76/2009 Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 75/2008 privind stabilirea de măsuri pentru soluționarea unor aspecte financiare în sistemul justiției	M. Of. nr. 231/8 apr. 2009	aprobă cu modificări O.U.G. nr. 75/2008 și abrogă art. 19 alin. (3)
15 modificări prin	L. nr. 61/2013 Lege pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare	M. Of. nr. 158/25 mar. 2013	modifică art. 20 alin. (6) și (8), art. 24 alin. (1) - (3), art. 27 alin. (4)
16 modificări prin	O.U.G. nr. 19/2013 Ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare	M. Of. nr. 183/2 apr. 2013	modifică art. 10 lit. c) - g), art. 26 alin. (1); introduce art. 4_1, alin. (2_1) la art. 26; abrogă art. 9, art. 13 alin. (2)
	aprobată cu modificări și completări prin L. nr. 189/2013	M. Of. nr. 380/27 iun. 2013	
17 modificări prin	L. nr. 189/2013 Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 19/2013 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare	M. Of. nr. 380/27 iun. 2013	aprobă O.U.G. nr. 19/2013 și modifică art. 26 alin. (2_1); introduce alin. (1_1) la art. 26
18 rectificare	RECTIFICARE	M. Of. nr. 133/24 feb. 2014	rectifică art. 23 alin. (5) lit. f)
19 republicare cu renumerotare	Ordonanță privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare	M. Of. nr. 166/7 mar. 2014	
20 modificări prin	L. nr. 153/2017 Lege-cadru privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice	M. Of. nr. 492/28 iun. 2017	abrogă art. 30 alin. (3)
21 completat prin	O.U.G. nr. 45/2020 Ordonanță de urgență pentru completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare	M. Of. nr. 309/13 apr. 2020	introduce art. 24_1
22 modificări prin	L. nr. 167/2020 Lege pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, precum și pentru completarea art. 6 din Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați	M. Of. nr. 713/7 aug. 2020	introduce alin. (5_1)-(5_7) la art. 2 și alin. (1_1)-(1_2) și (2_1)-(2_3) la art. 26; abrogă art. 26 alin. (4)

O.U.G. nr. 31/2002

M. Of. nr. 214/28 mar. 2002

Ordonanță de urgență privind interzicerea organizațiilor, simbolurilor și faptelor cu caracter fascist, legionar, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni de genocid contra umanității și de crime de război

aprobată cu modificări și completări prin L. nr. 107/2006

M. Of. nr. 377/3 mai 2006

- ¹ modificări prin L. nr. 107/2006 M. Of. nr. 377/3 mai 2006
 Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii
modifică art.2 lit.b) și c), art.3 alin.(1), art.4 alin.(1), art.5, art.6, art.8 partea introductivă a alin.(1) și alin.(4); introduce lit.d) la art.2
- ² aprobată cu modificări și completări prin L. nr. 107/2006 M. Of. nr. 377/3 mai 2006
 Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii
- ³ modificări prin L. nr. 278/2006 M. Of. nr. 601/12 iul. 2006
 Lege pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi
modifică art. 4 alin. (1), art. 6; introduce alin. (2) la art. 5; abrogă art. 8-11
 (v. D.C.C. nr. 62/2007 (art. 1 pct. 56) - M. Of. nr. 104/12 feb. 2007)
- ⁴ modificări prin L. nr. 187/2012 M. Of. nr. 757/12 nov. 2012
 Lege pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal
la data de 1 februarie 2014, modifică art. 2 lit. c), art. 3, art. 4 alin. (1), art. 4 alin. (3), art. 5 alin. (1), art. 6; introduce alin. (2_1) la art. 4, art. 6_1
 (v. Decizia I.C.C.J. nr. 4/2014 - M. Of. nr. 434/13 iun. 2014)
- ⁵ modificări prin L. nr. 255/2013 M. Of. nr. 515/14 aug. 2013
 Lege pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale
abrogă, la 1 februarie 2014, art. 7
- ⁶ modificări prin L. nr. 217/2015 M. Of. nr. 558/27 iul. 2015
 Lege pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii
modifică titlul, art. 1, art. 2 lit. a)-c), art. 4 alin. (1) și (2), art. 5, art. 6, art. 12, art. 13; introduce lit. e) și f) la art. 2
- ⁷ modificări prin L. nr. 157/2018 M. Of. nr. 561/4 iul. 2018
 Lege privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea antisemitismului
modifică art. 2 lit. a)